

ภาวะหนี้สินของนายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการกองทัพไทย
Debt Status: A Case Study of Non-Commissioned Officers in the Armed
Forces Security Center, Royal Thai Armed Forces Headquarters

บทความวิจัย

สุรัสสา สรวยสุวรรณ¹ และ ณกมล จันทร์สม²

Surussa Suaysuwan and Nakamol Chansom

หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเป็นผู้ประกอบการ มหาวิทยาลัยรังสิต จังหวัดปทุมธานี ประเทศไทย 12000
Master of Management Program in Entrepreneurship, Rangsit University, Pathum Thani, Thailand 12000
Email: surussa_s@hotmail.com¹ and Email: nakamol@rsu.ac.th²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อภาวะหนี้สินของนายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการกองทัพไทย 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่มีผลต่อภาวะหนี้สินของนายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการกองทัพไทย 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการบริโภค ที่มีผลต่อภาวะหนี้สินของนายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการกองทัพไทย จำนวน 303 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การใช้สถิติเชิงพรรณนา การหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายข้อมูลโดยสรุป การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA t-test , F-test) เพื่อศึกษาความแตกต่างระหว่างตัวแปรต้น และตัวแปรตาม และการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อภาวะหนี้สินของนายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัยฯ อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ 0.05

¹ นักศึกษาหลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเป็นผู้ประกอบการ มหาวิทยาลัยรังสิต
Master of Management Program in Entrepreneurship, Rangsit University

² ที่ปรึกษางานวิจัย หลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเป็นผู้ประกอบการ มหาวิทยาลัยรังสิต
Thesis Advisor of the Degree of Master of Management Program in Entrepreneurship, Rangsit University

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ อายุราชการ ที่อยู่อาศัย เงินเดือน และรายได้คู่สมรส มีผลต่อภาวะหนี้สินของนายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัย การพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยเศรษฐกิจที่มีผลต่อภาวะหนี้สิน พบว่าปัจจัยเศรษฐกิจด้านประเภทหนี้สิน ได้แก่ หนี้จากสินทรัพย์ (รถยนต์หรือบ้าน หนี้ค่าการศึกษาของบุตรและค่าใช้จ่ายบุตร หนี้จากบัตรเครดิต บัตรกดเงินสด ฯลฯ) มีผลต่อภาวะหนี้สินของนายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัย การพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริโภค พบว่า พฤติกรรมการบริโภค ด้านประเภทการอุปโภคบริโภค ได้แก่ การเดินทางและการสื่อสาร ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคลค่าการศึกษา ฯลฯ และการตัดสินใจกู้เงินได้แก่ เพื่อใช้จ่ายทั่วไปในชีวิตประจำวัน เพื่อซื้อ และซ่อมแซมที่อยู่อาศัยเพื่อซื้อเครื่องใช้ในครัวเรือน ฯลฯ มีผลต่อภาวะหนี้สินของนายทหารประทวนสังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัย

คำสำคัญ: ภาวะหนี้สิน, นายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัย, พฤติกรรมผู้บริโภค

Abstract

The objectives of this study are 1) to study personal factors affecting the debt status of non-commissioned officers (NCOs) in the Armed Forces Security Center (AFSC), Royal Thai Armed Forces (RTARF), 2) to study the relationship of economic factors affecting the debt status of NCOs in AFSC, RTARF, and 3) to study the relationship of consumer behaviors affecting the debt status of NCOs in AFSC, RTARF. The research uses questionnaire to collect data from a sample of 303 NCOs in AFSC, RTARF. The data are analyzed using descriptive statistics which are frequency,

percentage, mean and standard deviation to describe and summarize overall data. Analysis of variance (ANOVA t-Test, F-Test) is used to study the differences between independent variance and dependent variance. Multiple regression analysis is used for data analysis to find out and forecast the effect of the debt status of NCOs in AFSC, RTARF.

The testing of hypotheses shows that personal factors such as age, years of service, ranks, accommodations, salary and spouse's income affect the debt status of NCOs in AFSC, RTARF. In predicting the relationship between economic factors and the debt status of NCOs in AFSC, RTARF, the results reveal that the type of debt affects the debt status of NCOs in AFSC, RTARF. According to the prediction of the relationship of consumer behaviors and the debt status of NCOs in AFSC, RTARF, it is found that consumption category and loan decisions affect the debt status of NCOs in AFSC, RTARF with the statistical significance level of 0.05.

Keywords: Debt Status, Non-Commissioned Officers in the Armed Forces Security Center, Consumer Behaviors

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2561) กล่าวว่า ที่ผ่านมา แม้อัตราการขยายตัวของหนี้ครัวเรือนของไทยจะค่อนข้างทรงตัว แต่ยังคงถือว่าอยู่ในระดับสูงที่ ร้อยละ 77.8 ต่อ GDP หรือ ร้อยละ 114.6 ต่อรายได้ประชาชาติ (ณ ไตรมาส 3 ปี พ.ศ.2561) โดยถือเป็นอันดับต้น ๆ ของภูมิภาค และอาจจะยิ่งกังวลใจเมื่อพิจารณาประกอบกับข้อสรุป

จากงานวิจัยของสถาบันวิจัยเศรษฐกิจ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ ซึ่งได้ศึกษาข้อมูลจากบริษัทข้อมูลเครดิตแห่งชาติพบว่า “คนไทยเป็นหนี้เร็วขึ้น เป็นหนี้มากขึ้น และเป็นหนี้มากขึ้น” การก่อหนี้สินอาจส่งผลกระทบต่อทั้งในด้านดีและด้านเสียของแต่ละบุคคลแตกต่างกันไป หากการก่อหนี้สินทำให้มีเงินลงทุนในการประกอบกิจการ และมีผลกำไร เพื่อมาใช้จ่ายในชีวิตประจำวันทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นก็จะส่งผลดี และยังส่งผลทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีสภาพร่างกายและจิตใจที่ดี มีความสุขในการดำเนินชีวิต แต่หากก่อหนี้สินแล้วส่งผลให้มีเงินเดือนเหลือน้อยลงไม่พอ กับค่าใช้จ่ายก็อาจเกิดผลเสียตามมา

จากรายงานของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2560) พบว่า หนี้สินที่เพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ถึงแม้จะเป็นปัญหาระดับครัวเรือนแต่ในที่สุดก็จะส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนรวมทั้งภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ กล่าวคือ หากครัวเรือนสะสมหนี้เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับที่สูงแล้ว ความสามารถในการใช้จ่ายใช้สอยของครัวเรือนก็จะลดลง ส่งผลให้มาตรฐานการครองชีพต่ำลง เกิดปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงิน ผลที่ตามมาคือ ความเครียด ปัญหาครอบครัวเกิดอาชญากรรมการฆ่าตัวตาย เป็นต้น

ด้านเศรษฐกิจเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งซึ่งส่งผลต่อภาวะหนี้สิน ซึ่งสภาวะทางเศรษฐกิจในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วมาก ค่าครองชีพสูงขึ้นเครื่องอุปโภคและบริโภคมีราคาแพงขึ้นเมื่อเทียบกับเงินเดือนที่ได้รับถึงแม้ว่ารัฐบาลจะมีการปรับเงินเดือนข้าราชการให้ใหม่แล้วก็ตาม แต่ก็ยังคงไม่เพียงพอกับสภาวะในปัจจุบัน ดังนั้น หนทางที่จะทำให้สามารถดำรงชีวิตให้อยู่ได้ในสภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน ก็คือการกู้เงินมาใช้ซึ่งการกู้เงินมาแล้วผ่อนชำระใช้ ในอนาคตนี้ทำให้นายทหารประทวนมีผลกระทบต่อภาระหนี้สิน และเมื่อมีผลกระทบต่อภาระหนี้สินมากขึ้นก็ต้องพยายามทุกวิถีทางที่จะหาเงินมาชดเชยหนี้สินที่กู้มาทั้งหมดโดยเร็ว ส่งผลให้นายทหารประทวนเกิดสภาพปัญหาทางด้านจิตใจ ด้านสังคม และด้านเศรษฐกิจ ซึ่งต้องมาเกี่ยวข้องกับภาระหนี้สิน

ที่ก่อขึ้นมาทำให้นายทหารประทวนมีผลกระทบคือเกิดความทุกข์และความเครียด ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน และต่อหน่วยงานได้อีกด้วย (นฤมล อินทโฉม, 2554)

แม้ว่า อาชีพข้าราชการทหารจะเป็นอาชีพที่มีมั่นคงทั้งด้านความเป็นอยู่ ค่าครองชีพ และสวัสดิการต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินชีวิตและครอบครัวของข้าราชการทหาร แต่ยังคงพบว่าข้าราชการศูนย์รักษาความปลอดภัยส่วนใหญ่มีปัญหาด้านหนี้สิน ซึ่งอาจเกิดจากค่าครองชีพในการดำรงชีวิต การอุปโภคบริโภค และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่ปรับตัวสูงขึ้น อันเนื่องมาจากวิกฤตเศรษฐกิจที่มีความผันผวนอยู่ตลอดเวลา เมื่อรายได้ที่ไม่มีเพียงพอต่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ส่งผลต่อการก่อหนี้ โดยอาจกู้ยืมเงินที่ตัวเองต้องใช้คืนในอนาคตมาใช้ในปัจจุบัน และเมื่อระยะเวลาที่ใช้คืนมาถึงแต่ไม่สามารถชำระหนี้สินได้ ก็จะต้องเดือดร้อนก่อหนี้สินเพิ่มขึ้น บางรายหมดหนทางกู้ในระบบ จึงจำเป็นต้องหาหนทางกู้นอกระบบ การเป็นหนี้จะไม่ประสบปัญหาใด ๆ หากข้าราชการมีความสามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดระยะเวลา สามารถหมุนเวียนเงินได้อย่างคล่องตัว แต่ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากการไม่ชำระหนี้หรือไม่เงินชำระหนี้ตามกำหนดเนื่องจากยอดเงินที่ชำระและดอกเบี้ยที่ต้องชำระคืนมีจำนวนมากเกินรายรับที่ได้ การไม่มีสภาพคล่องในการหมุนเวียนเงินทำให้เกิดปัญหาตามมาต่าง ๆ อาทิ การผิดผ่อนหนี้ การค้างชำระ หรือการหนีหนี้ (นันทรัตน์ จิโรภาส, 2552)

ซึ่งการเกิดหนี้สินการประสบปัญหาภาระหนี้สินของข้าราชการทหาร ทำให้อาชีพหลักของกองทัพ และข้าราชการเสียหาย ซึ่งอาชีพทหารเป็นอาชีพที่จำเป็นต้องได้รับการยอมรับจากคนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของความเป็นผู้นำ ความน่าเชื่อถือ ความเข้มแข็งอดทนและความเสียสละ อีกทั้งเมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับการเงิน และหนี้สินของข้าราชการทหารขึ้น เช่น การมีประวัติการผิดนัดชำระเงินหรือหนีต่าง ๆ ทำให้ธนาคารหรือสถาบันการเงินต่าง ๆ ขาดความเชื่อถือเรื่องความมั่นคงทางการเงิน จึงส่งผล

ให้ไม่สามารถขอสินเชื่อต่าง ๆ ได้ เช่น สินเชื่อรถยนต์ สินเชื่อที่อยู่อาศัย สินเชื่อบัตรเครดิตและอื่น ๆ ทำให้บุคคลภายนอกและหน่วยงานอื่น ๆ มองว่าข้าราชการทหารเป็นหน่วยงานที่มีบุคลากรที่ประสบปัญหาด้านการเงิน จึงส่งผลให้ขาดความน่าเชื่อถือและขาดการยอมรับจากประชาชนในสังคม (ปัญญนัช เรือนสอน และเทอดศักดิ์ ชมโตะสุวรรณ, 2561)

เมื่อเกิดการก่อหนี้แล้วก็อาจมีทั้งผลดีและผลเสีย ซึ่งหากผู้ก่อหนี้สามารถนำเงินที่ก่อหนี้ไปทำให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นก็จะเป็นผลดี แต่หากเป็นหนี้สินแล้ว ก็มักจะส่งผลกระทบต่อตัวผู้ก่อหนี้ ซึ่งสอดคล้องกับประเทือง ปิยะโพธิ์ และอชฌมา ศิริวัฒนกุล (2556) กล่าวว่า การเป็นหนี้สินของกำลังพลส่งผลกระทบต่อ การปฏิบัติงานของหน่วยมากมาย เช่น กำลังพลมีขวัญและ กำลังใจตกต่ำ ไม่มีจิตใจในการทำงาน ส่งผลให้บรรยากาศ ในที่ทำงานแย่ลง กำลังพลมีการขาด ลา หรือมาสายบ่อยครั้ง ส่งผลให้การปฏิบัติของหน่วยไม่ราบรื่น รวมถึงการเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีให้กำลังพลคนอื่น ๆ เปลี่ยนแบบอีกด้วย นอกจากนี้ กำลังพลที่มีหนี้สินยังปฏิบัติงานด้วยประสิทธิภาพ ผู้บังคับบัญชาไม่สามารถมอบหมายงานที่สำคัญให้ปฏิบัติได้ ทำให้กำลังพลคนอื่นหรือผู้บังคับบัญชาจะต้องแบกรับภาระงานแทน และที่สำคัญที่สุดคือ บางครั้งกำลังพล ที่มีภาวะหนี้สินหาทางออกโดยการประกอบอาชีพที่ไม่สุจริต ส่งผลเสียให้กับสังคมและกองทัพรวมทั้งเสื่อมเสียชื่อเสียง และขาดความเชื่อถือจากประชาชน

ซึ่งหากมองผลกระทบที่เกิดต่อตัวข้าราชการในการ เหมิญภาวะหนี้สิน อาจเกิดผลกระทบได้ทั้งทางร่างกาย โดยจากการศึกษาพบว่า ภาวะหนี้สินได้ส่งผลกระทบต่อ ข้าราชการ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ข้าราชการจะมี อาการนอนไม่หลับ ด้านจิตใจ ข้าราชการมีอาการเครียด และเหนื่อยใจ ด้านสังคม ประสิทธิภาพและความสามารถในการปฏิบัติงานของข้าราชการลดลง และทางด้านจิตใจ ส่งผลกระทบต่อขวัญและกำลังใจในการทำงานของ

ข้าราชการเนื่องจากขาดสมาธิในการทำงาน ความวิตกกังวล ความเครียดในการต้องการหาเงินมาชำระหนี้ของตน ซึ่งอาจส่งผลให้ข้าราชการ ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ อย่างเต็มความสามารถ (นันทรัตน์ จิโรภาส, 2552)

จากการศึกษาทฤษฎี และข้อมูลข้างต้น พบว่า ปัญหาภาวะหนี้สิน ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพ ของตัวข้าราชการ ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน และภารกิจโดยรวมของศูนย์รักษาความปลอดภัยฯ ในอนาคตผู้วิจัยในฐานะข้าราชการศูนย์รักษาความปลอดภัยฯ จึงมีความสนใจ และมองเห็นความสำคัญในการศึกษาค้นคว้า เรื่อง “ภาวะหนี้สินของนายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษา- ความปลอดภัย กองบัญชาการกองทัพไทย” โดยการสำรวจ ความคิดเห็น เพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อภาวะหนี้สินของ นายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัยฯ ในปัจจุบัน และนำข้อมูลจากการวิจัย มาเป็นข้อเสนอแนะ และนำเสนอต่อผู้บังคับบัญชา เพื่อนำไปบูรณาการในการ แก้ปัญหาภาวะหนี้สิน ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อข้าราชการ ศูนย์รักษาความปลอดภัยฯ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อภาวะหนี้สิน ของนายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการกองทัพไทย
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ที่มีผลต่อภาวะหนี้สินของนายทหารประทวน สังกัด ศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการกองทัพไทย
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมการบริโภคที่มีผลต่อภาวะหนี้สินของนายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการกองทัพไทย

สมมติฐานการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาจึงได้กำหนดคำถามเพื่อการวิจัย ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของนายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัย มีผลต่อภาวะหนี้สินที่แตกต่างกัน
2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินของนายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัย
3. พฤติกรรมการบริโภคมีความสัมพันธ์กับภาวะหนี้สินของนายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาวิจัยได้กำหนดกรอบแนวความคิดในการทำวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ในรูปแบบการทำวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งมีการนำเอาสถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) มาใช้ในการบรรยายลักษณะของการเก็บรวบรวม และใช้ในการหาข้อสรุปจากข้อมูลตัวอย่าง มีองค์ประกอบสำคัญต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัยฯ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 303 นาย (จำนวนประชากรทั้งหมด 1,255 นาย) โดยคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรทางสถิติจากสูตรทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1976)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย เนื้อหา 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายปิด แบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับชั้นยศ ราชการ การศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ที่พักอาศัย เงินเดือน อาชีพเสริม และรายได้คู่สมรส

ส่วนที่ 2, 3, 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยเศรษฐกิจ แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมกรมการบริโภค และแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะหนี้สินของข้าราชการ ศูนย์รักษาความปลอดภัยฯ ตามลำดับ มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

3. การทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยทำการทดสอบความเที่ยงตรง (Content Validity) และทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

ความเที่ยงตรง (Validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เป็นเครื่องมือในการวิจัย เสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา เพื่อปรับปรุงให้เกิดความเหมาะสมในขั้นต้น และเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบด้วยรูปแบบหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม หรือค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยมีเกณฑ์การพิจารณาค่า IOC ที่มีค่าตั้งแต่ 0.50-1.00 เป็นแบบสอบถามที่สามารถนำไปใช้เป็นแบบสอบถามได้ผลการทดสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาได้ค่า IOC มีค่าความเที่ยงตรงสามารถนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

ความเชื่อมั่น (Reliability) เมื่อได้แบบสอบถามที่มีการปรับปรุงจากคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถาม ไปทำการทดลองใช้ (Try-out) จำนวน 30 ชุด เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ข้อคำถามสามารถสื่อความหมาย ตรงตามความต้องการ ตลอดจนมีความเหมาะสมหรือไม่ จากนั้นจึงนำมาทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ต้องได้มากกว่าหรือเท่ากับ 0.70 (ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และ ดิเรก ศรีสุโข, 2559) ผลการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือของผู้วิจัยพบว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

แหล่งปฐมภูมิ (Primary Data) จากข้าราชการ ศูนย์รักษาความปลอดภัยฯ จำนวน 303 คน โดยวิธีการใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้จากการศึกษาค้นคว้า หนังสือ วารสาร ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต หนังสือทางวิชาการ บทความ วิทยานิพนธ์ และรายงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา เป็นตัวแปรอิสระ คือ

5.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับชั้นยศ อายุราชการ การศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ที่พักอาศัย เงินเดือน อาชีพเสริม และรายได้คู่สมรส

5.2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้ รายจ่าย และประเภทหนี้สิน

5.3 พฤติกรรมการบริโภค ได้แก่ การตัดสินใจซื้อสินค้าประเภทอุปโภคบริโภค และการตัดสินใจกู้เงิน

ตัวแปรตามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ภาวะหนี้สินของนายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัยฯ

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติในการหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะหนี้สินของนายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัยฯ รวมถึงการทดสอบสมมติฐาน โดย

กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ด้วยค่าสถิติอ้างอิง ANOVA t-test, F-test และค่าสถิติการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

จากการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 303 คน พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 73.6, มีอายุ 28-37 ปี ร้อยละ 37.3, มีระดับชั้นยศ จ่าสิบตรี-จ่าสิบเอก/จ.ส.ต-จ.ส.อ., พันจ่าอากาศตรี-พันจ่าอากาศเอก/พ.อ.ต.-พ.อ.อ., พันจ่าตรี-พันจ่าเอก/พ.จ.ต.-พ.จ.อ. ร้อยละ 51.2, มีอายุราชการ 15 ปีขึ้นไป ร้อยละ 39.9, มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ร้อยละ 39.6, มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 51.2, ไม่มีบุตร ร้อยละ 56.1, อาศัยบ้านพักของทางราชการ ร้อยละ 82.2, รายได้ที่เป็นเงินเดือน 15,001-20,000 บาท ร้อยละ 35 ไม่ได้ประกอบอาชีพเสริม ร้อยละ 79.5 และคู่สมรสไม่มีรายได้ ร้อยละ 48.5

ตารางที่ 1 แสดงผลการทดสอบปัจจัยส่วนบุคคล ที่มีผลต่อภาวะหนี้สินของนายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการกองทัพไทย

ตัวแปร	สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน	Sig.	ผลการทดสอบสมมติฐาน
เพศ	t-test	0.101	ไม่สอดคล้อง
อายุ	F-test	0.043*	สอดคล้อง
ระดับชั้นยศ	F-test	0.383	ไม่สอดคล้อง
อายุราชการ	F-test	0.018*	สอดคล้อง
ระดับการศึกษา	F-test	0.594	ไม่สอดคล้อง
สถานภาพการสมรส	F-test	0.131	ไม่สอดคล้อง
จำนวนบุตร	F-test	0.097	ไม่สอดคล้อง
ที่พักอาศัย	F-test	0.001*	สอดคล้อง
เงินเดือน	F-test	0.001*	สอดคล้อง
อาชีพเสริม	t-test	0.849	ไม่สอดคล้อง
รายได้คู่สมรส	F-test	0.003*	สอดคล้อง

*p<0.05

จากตารางที่ 1 การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อภาวะหนี้สินของนายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัยฯ ซึ่งตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับชั้นยศ อายุราชการ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนบุตร ที่พักอาศัย เงินเดือน อาชีพเสริม และรายได้ คู่สมรส โดยเก็บข้อมูลแบบตรวจสอบรายการ และทำการทดสอบสมมติฐานการวิจัยตามสมมติฐานที่ 1 เพื่อหาปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อภาวะหนี้สินของนายทหารประทวน

สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัย ด้วยการวิเคราะห์ทางสถิติแบบ One-way ANOVA โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติ (Alpha) ที่ระดับ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า อายุ อายุรับราชการ ที่อยู่อาศัย เงินเดือน และรายได้คู่สมรส มีผลต่อภาวะหนี้สินของนายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัย อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจ กับระดับความคิดเห็นต่อภาวะหนี้สินของนายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการกองทัพไทย

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่	3.215	0.192		16.721	0.000
รายได้	-0.015	0.052	-0.017	-0.283	0.777
รายจ่าย	-0.056	0.063	-0.061	-0.897	0.370
ประเภทหนี้สิน	0.262	0.052	0.359	5.031	0.000*

R = 0.321 R² = 0.103 Adjusted R² = 0.094 Std. Error of the Estimate = 0.594

จากตารางที่ 2 การศึกษาการพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเศรษฐกิจกับระดับความคิดเห็นที่มีผลต่อภาวะหนี้สินของนายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัยฯ และการทดสอบสมมติฐานการวิจัยตามสมมติฐานที่ 2 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์และพยากรณ์ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะหนี้สินของนายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัยฯ

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ประเภทหนี้สิน มีผลต่อภาวะหนี้สินของนายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัยฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ซึ่งแสดงประสิทธิภาพในการพยากรณ์ (R²) ที่ได้จากการคำนวณ 0.103 แสดงว่าตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยเศรษฐกิจด้านประเภทหนี้สิน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อภาวะหนี้สินของนายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัยฯ คิดเป็นร้อยละ 10.3

ตารางที่ 3 แสดงการวิเคราะห์การถดถอย ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริโภค กับระดับความคิดเห็นต่อภาวะหนี้สินของนายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการกองทัพไทย

ตัวแปร	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่	2.515	0.202		12.442	0.000
การตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการ	-0.055	0.065	-0.053	-0.845	0.399
ประเภทการอุปโภคบริโภคสินค้า	0.280	0.069	0.288	4.043	0.000*
การตัดสินใจกู้เงิน	0.187	0.053	0.231	3.496	0.001*
R = 0.440 R ² = 0.193 Adjusted R ² = 0.185 Std. Error of the Estimate = 0.563					

จากตารางที่ 3 การศึกษาการพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการบริโภคกับระดับความคิดเห็นที่มีผลต่อภาวะหนี้สินของนายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัย และการทดสอบสมมติฐานการวิจัยตามสมมติฐานที่ 3 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ และพยากรณ์ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะหนี้สินของนายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัย

ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการบริโภคประเภทการอุปโภคบริโภคสินค้าและการตัดสินใจกู้เงินมีผลต่อภาวะหนี้สินของนายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ซึ่งแสดงประสิทธิภาพในการพยากรณ์ (R²) ที่ได้จากการคำนวณ 0.193 แสดงว่า ตัวแปรอิสระ คือ ประเภทการอุปโภคบริโภคสินค้า และการตัดสินใจกู้เงิน เป็นปัจจัยที่มีผลต่อภาวะหนี้สินของนายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัย คิดเป็นร้อยละ 19.3

สรุปและอภิปรายผล

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดหนี้สินของนายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัย ก่อให้เกิดภาวะหนี้สินโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง นายทหารประทวนส่วนใหญ่มีรายได้จากเงินเดือน และเบี้ยเลี้ยงไม่ได้ประกอบอาชีพเสริม โดยส่วนใหญ่ทำงานเพียงคนเดียว คู่สมรสไม่ได้ทำงาน จึงไม่มีรายได้ จึงทำให้ต้องรับภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัวเพียงคนเดียว เช่น ค่าอาหาร ค่าที่อยู่ ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าน้ำมันรถ และของใช้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพ รวมถึงค่าใช้จ่ายของบุตร และคู่สมรส ประกอบกับสภาวะทางเศรษฐกิจในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ค่าครองชีพสูงขึ้นสินค้าอุปโภคและบริโภคมียาราคาสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เมื่อเทียบกับเงินเดือนที่ได้รับทำให้รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่ายในการดำรงชีพ ส่งผลให้นายทหารประทวนต้องหาแหล่งเงินกู้ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สราวุธ สายมงคล (2550) ทำการวิจัยเชิงปริมาณเกี่ยวกับปัจจัยของภาวะหนี้สินของนายทหารประทวน สังกัดกรมยุทธศึกษาทหารบก ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการนายทหารประทวน สังกัดกรมยุทธศึกษาทหารบก มีรายได้ไม่เพียงพอต่อ

การดำรงชีวิต ทำให้มีหนี้สินจากสาเหตุต่าง ๆ คือ ค่าใช้จ่ายในครอบครัว การใช้หนี้เงินกู้ ค่าการศึกษาบุตร ค่ารักษาพยาบาล ในส่วนที่เบิกไม่ได้ ค่าเช่าซื้อบ้าน และอบายมุขต่าง ๆ

ปัจจัยเศรษฐกิจ ด้านประเพณีหนี้สินส่งผลต่อภาวะหนี้สินของนายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัยฯ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก คือหนี้สินจากการซื้อยานพาหนะและที่อยู่อาศัย เนื่องจากยานพาหนะเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทาง และที่อยู่อาศัยเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการดำรงชีวิต ดังนั้นนายทหารประทวนจึงต้องการมีที่อยู่อาศัย เป็นของตัวเอง ถึงแม้ว่า นายทหารประทวนส่วนใหญ่จะอาศัยบ้านพักสวัสดิการ แต่เมื่อเกษียณอายุราชการ ก็จำเป็นต้องมีที่อยู่อาศัยสำหรับตนเองและครอบครัว สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรทิพย์ อังศุภมงคล (2560) ทำการวิจัยเชิงปริมาณเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการก่อหนี้ของข้าราชการตำรวจในสังกัดสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านการใช้จ่ายเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย และยานพาหนะ เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการก่อหนี้ เนื่องจากข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่ ต้องการมีบ้านเป็นของตัวเอง เพราะบ้านเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกคน และมีความต้องการซื้อสิ่งอำนวยความสะดวกสบายให้กับครอบครัวและตัวเอง

รองลงมา ได้แก่ ประเพณีหนี้สิน ด้านค่าใช้จ่ายในการศึกษาของบุตร และค่าใช้จ่ายบุตร ที่ยังคงส่งผลกระทบต่อภาวะหนี้สินของนายทหารประทวน นอกจากนี้ยังพบว่า นายทหารประทวนบางส่วน มีหนี้สินที่มาจากการศึกษาของตนเองในอดีต ก่อนเข้ารับราชการทหาร โดยกู้ยืมจากกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ที่มีระยะเวลาในการผ่อนชำระหนี้ระยะยาวถึง 15 ปี และปัจจุบันทางหน่วยงานกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ได้ทำการหักเงินกู้ยืมจากบัญชีเงินเดือนผ่านกรมบัญชีกลาง ทำให้รายได้เงินเดือนสุทธิลดลง จึงเกิดสภาวะรายได้ไม่เพียงพอต่อ

รายจ่ายส่งผลให้ความสามารถในการชำระหนี้ด้านอื่น ๆ ลดลง เป็นมูลเหตุจูงใจให้นายทหารประทวน ตัดสินใจก่อหนี้เพิ่มเพื่อใช้หนี้ที่มีอยู่เดิม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วรวรรณ ทฤษฎีเกรียง (อ้างถึงใน ปรีชา วิทยารณ, 2559) ที่พบว่า วัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินเพื่อใช้ในการศึกษาต่อของตนเอง และบุตร และสอดคล้องกับการศึกษาของ เยาวพา คำฟู (2555) ที่พบว่า กู้ยืมเงินเพื่อนำมาศึกษาต่อเพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านศักยภาพ และเพื่อตอบสนองค่านิยมทางสังคม

พฤติกรรมการบริโภค ด้านประเภทการอุปโภคบริโภคสินค้า ที่มีผลต่อภาวะหนี้สินของนายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการกองทัพไทย มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากคือ การเดินทางและการสื่อสาร ได้แก่ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับยานพาหนะ ค่าซ่อมแซมบำรุงรักษา ค่าใช้จ่ายในการเดินทางและค่าโทรศัพท์ สอดคล้องกับ เยาวพา คำฟู (2555) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะหนี้สินของข้าราชการสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรดิตต์ ผลการศึกษาพบว่า ข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรดิตต์มีเงินไม่พอใช้จ่ายต่อเดือนซึ่งมาจากสาเหตุการกู้ยืมเงินเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการซื้อซ่อมแซมยานพาหนะ และนอกจากนี้ ค่าใช้จ่ายส่วนบุคคล ค่าการศึกษา อาหาร เครื่องดื่ม ยาเวชภัณฑ์ เครื่องแต่งกายและซื้อเครื่องใช้ไฟฟ้า/เครื่องใช้ในครัวเรือน ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการดำรงชีวิต สอดคล้องกับวิจัยของ นุกูล ตรีเจริญ (อ้างถึงใน มนไท จันทร์ทอง, 2556) วิจัยเรื่อง ภาวะหนี้สินของนายทหารชั้นประทวนสังกัดกองบัญชาการกองพลทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยาน พบว่า พฤติกรรมในการบริโภคและใช้จ่ายในครอบครัวนั้น ก็มีส่วนที่ทำให้เกิดภาวะหนี้สินคือ ความต้องการที่จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานไว้ใช้ในครัวเรือน ทั้งนี้โดยส่วนใหญ่เป็นการใช้จ่ายแบบผ่อนชำระกับบัตรเครดิต/บัตรกดเงินสด ซึ่งเป็นสาเหตุของการเป็นหนี้เพิ่มขึ้น ก่อให้เกิดการตัดสินใจกู้เงินตามมา

ในขณะที่นายทหารประทวนส่วนใหญ่ กำลังประสบปัญหาสถานะหนี้สินเนื่องจากสถานะเศรษฐกิจไม่ดี ส่งผลให้มีรายจ่ายที่เพิ่มขึ้น และมีรายได้จากเงินเดือนไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต จากการวิจัยพบว่า นายทหารประทวนส่วนใหญ่ มีความพยายามลดรายจ่ายเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดหนี้สิน และพยายามหารายได้ เพื่อเพิ่มความสามารถในการชำระหนี้สิน และพยายามไม่ก่อหนี้สินใหม่ แต่ด้วยข้อจำกัดในด้านเวลา และขาดเงินเพื่อการลงทุน จึงเป็นเหตุให้นายทหารประทวนยังคงมีรายได้จากเงินเดือนเพียงทางเดียว และยังคงอยู่ในสถานะรายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย จนเกิดภาวะหนี้สินอยู่ในปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ศูนย์รักษาความปลอดภัยฯ ควรมีการจัดอบรม โดยมีผู้เชี่ยวชาญแนะนำให้ความรู้ เกี่ยวกับการวางแผนการใช้เงิน และการบริหารจัดการหนี้สิน เพื่อให้มีความสามารถในการชำระหนี้

2. ศูนย์รักษาความปลอดภัยฯ ควรมีการส่งเสริมการประกอบอาชีพเสริม เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้กับข้าราชการ และยังเป็นอาชีพสำรองให้กับข้าราชการ เมื่อถึงเวลาเกษียณราชการในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก สะท้อนถึงสาเหตุหรือปัจจัยที่ก่อให้เกิดภาวะหนี้สิน อันนำไปสู่แนวทางแก้ไขปัญหานี้สินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ผู้สนใจอาจทำการศึกษาเพิ่มเติมโดยศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ อันเกิดจากภาวะหนี้สินของนายทหารประทวน สังกัดศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการกองทัพไทย

เอกสารอ้างอิง

- ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2561). รายงานประจำปี 2561 ธนาคารแห่งประเทศไทยกับการแก้ปัญหาหนี้ครัวเรือน. สืบค้นจาก https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/Report/Documents/AnnualReport2018_BOX04.pdf
- นันทรัตน์ จิโรภาส. (2552). ภาวะหนี้สินของข้าราชการครู โรงเรียนประถมศึกษาอำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สงขลา.
- นฤมล อินทโณม. (2554). ศึกษาผลกระทบต่อภาระหนี้สินของทหารชั้นประทวน สังกัดกรมสนับสนุน กองพลทหารราบที่ 9 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศิลปากร. นครปฐม.
- ประเทือง ปิยะกะโพธิ์ และอัชฌา ศิริวัฒน์กุล. (2556). แนวทางแก้ปัญหานี้สินของนายทหารชั้นประทวน ในกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 711 ด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (รายงานการวิจัย). วิทยาลัยเสนาธิการทหาร.
- ปรีชา วิทยาภรณ์. (2559). กระบวนการแก้ไขปัญหานี้สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ปริญญาโทมหาบัณฑิตไม่ได้รับการตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศิลปากร. นครปฐม.

- ปิยะณัช เรือนสอน และเทอดศักดิ์ ชมโตะสุวรรณ. (2561). การวิเคราะห์ภาระหนี้สินสหกรณ์ออมทรัพย์กองบัญชาการกองทัพไทย จำกัด ของนายทหารชั้นประทวน. ใน *การประชุมวิชาการ ครั้งที่ 3*. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตศรีราชา.
- พรทิพย์ อังศุมงคล. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการก่อหนี้ของข้าราชการตำรวจในสังกัดสถานีตำรวจภูธรเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์. ใน *รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 4*. กำแพงเพชร: สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- มนไท จันทรทอง. (2556). *ภาวะหนี้สินบุคลากรในกองอำนวยการรักษาความมั่นคงในราชอาณาจักร* (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. กรุงเทพฯ.
- เยาวพา คำฟู. (2555). *ภาวะหนี้สินของข้าราชการ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุดรดิตถ์* (การศึกษาอิสระ บริหารธุรกิจ มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร. พิษณุโลก.
- ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุโข. (2559). *การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สรารุช สายมงคล. (2550). *ปัจจัยของภาระหนี้สินของนายทหารประทวน สังกัดกรมยุทธศึกษาทหารบก* (รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: วิทยาลัยการทัพบก สถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). *การสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมครัวเรือน พ.ศ.2560*. สืบค้นจาก <http://www.nso.go.th/sites/2014/Pages/News/2561/N04-05-61.aspx>
- Yamane, T. (1976). *Statistics: An introductory analysis* (4th ed.). New York: Harper and Row.